

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a sudcov JUDr. Aleny Prieцelovej a JUDr. Zdenky Kohútovej v právnej veci žalobkyne: **Ing. B. J.**, nar. X., bytom Prešov, Č., zastúpená advokátom JUDr. L. N., so sídlom v Košiciach, H., proti žalovaným: **1/ P. J.**, nar. X., bytom Prešov, J., **2/ Š. J.**, nar. X., bytom Prešov, L., obaja zastúpení advokátom JUDr. A. N., so sídlom v Prešove, S., o neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu, na dovolanie žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 1 Cob/13/2007-101 zo dňa 24. mája 2007 v spojení s uznesením č. k. 1 Cob/13/2007-112 zo dňa 30. mája 2007, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dovolanie žalovaných 1/ a 2/ **z a m i e t a.**

Žalobkyni nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie:

Prvostupňový súd rozsudkom z 1. marca 2006 určil, že zmluva o prevode obchodného podielu v obchodnej spoločnosti H. S., s.r.o., IČO: X., so sídlom S., Prešov, uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/, je neplatná. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

Z odôvodnenia vyplýva, že žalobkyňa a žalovaný 1/ uzatvorili manželstvo dňa X. v Prešove. Ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu v Prešove zo dňa X. s právoplatnosťou 8. apríla 2005. Počas trvania manželstva žalovaný 1/ nadobudol obchodný podiel v obchodnej spoločnosti H. S., s.r.o., v súvislosti s jej založením. Žalovaný 1/ ako jediný spoločník obchodnej spoločnosti H. S., s.r.o., dňa 22. februára 2005 uzatvoril ako predávajúci so žalovaným 2/ ako kupujúcim zmluvu

o prevode obchodného podielu, ktorou previedol celý svoj obchodný podiel v uvedenej spoločnosti v celosti za dohodnutú odplatu vo výške 50 000 Sk.

Obchodný podiel je inou majetkovou hodnotou (ust. § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorá môže byť predmetom občiansko-právnych vzťahov. Preto za trvania manželstva nadobudnutý obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným sa stáva zo zákona súčasťou spoločného majetku manželov (ust. § 143 Občianskeho zákonníka). Len manžel – spoločník má práva a povinnosti vyplývajúce pre neho z úpravy postavenia spoločníka obchodnej spoločnosti v Obchodnom zákonníku, či v inom právnom predpise alebo v spoločenskej zmluve. Je však oddelený od majetkovej hodnoty obchodného podielu, ktorá zostala manželom spoločná. Preto je tiež obmedzený v nakladaní s obchodným podielom, pokiaľ nejde o jeho obvyklú správu (ust. § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka), lebo rovnakou mierou ako patrí jemu, patrí i druhému manželovi, ktorý sa nestal spoločníkom. Pokiaľ teda nejde o obvyklú správu s obchodným podielom, je pri nakladaní s obchodným podielom potrebný súhlas oboch manželov, inak je taký úkon pri nakladaní s obchodným podielom bez súhlasu druhého manžela neplatný, ak sa neplatnosti takého úkonu dovoľá ten, kto je takým úkonom dotknutý.

V danom prípade je to manžel, ktorý sa nestal spoločníkom. Naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení je daný prebiehajúcim konaním o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov. Súd preto v tejto časti žalobe vyhovel a určil neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu. V prevyšujúcej časti, v ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia, že žalovaný 1/ je spoločníkom spoločnosti H. S., s.r.o., žalobu zamietol, pretože dospel k záveru, že na takomto určení nie je naliehavý právny záujem. Na vykonanie potrebných zmien v obchodnom registri postačuje vyslovenie neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.S.P. tak, že v časti určenia neplatnosti zmluvy priznal žalobkyni ich náhradu proti žalovaným v celkovej výške 11 684,62 Sk a v časti určenia, že žalovaný 1/ je spoločníkom obchodnej spoločnosti priznal ich náhradu žalovanému 1/ proti žalobkyni vo výške 3018 Sk.

Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil a pripustil proti tomuto rozsudku dovolanie. Z odôvodnenia vyplýva, že odvolací súd po preskúmaní napadnutej časti rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že odvolanie žalovaných 1/ a 2/ nie je opodstatnené. Má za to, že prvostupňový súd dostatočne zistil skutkový stav, zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver o relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu, ktorú správne odvodil z ustanovení § 40a a § 145 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka a svoje rozhodnutie presvedčivo odôvodnil. Obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným nadobudnutý jedným z manželov za trvania manželstva zo spoločných prostriedkov sa stáva súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva týchto manželov. Ak manžel – spoločník, zapísaný v obchodnom registri chce previesť svoj obchodný podiel nadobudnutý zo spoločných prostriedkov na inú osobu, môže tento majetok prevádzať len so súhlasom druhého manžela. Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. V súlade s § 238 ods. 3 písm. a/ O.s.p., odvolací súd pripustil proti tomuto rozsudku

dovolanie. Za otázku zásadného právneho významu označuje, či namietaný nedostatok súhlasu manžela s uzavretím zmluvy o prevode obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným nadobudnutého zo spoločných prostriedkov manželov druhým manželom, zapísaným v obchodnom registri ako spoločník, je dôvodom neplatnosti takejto zmluvy. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd uznesením zo dňa 30. mája 2007 tak, že úspešnej žalobkyni priznal podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.S.P. ich náhradu proti žalovaným v celkovej výške 9055 Sk.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ dovolanie v zákonom stanovenej lehote s návrhom, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v spojení s uznesením z 30. mája 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalobkyňu zaviazal na náhradu trov dovolacieho konania. Požiadali tiež o odklad vykonateľnosti rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu. Uviedli, že prípustnosť dovolania je daná aj podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Tvrdia, že postupom súdu sa im odňala možnosť konať pred súdom. Podstata znemožnenia realizácie procesných práv účastníka v posudzovanej veci spočíva v odňatí možnosti domôcť sa zákonom predpísaným spôsobom preskúmania vecnej správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia. Nepresvedčivosť rozhodnutia je aj vtedy, ak ide o vadu spočívajúcu v nedostatku dôvodov, v dôsledku čoho účastník nemá možnosť podať vo veci riadne odvolanie, v ktorom by mohol reagovať na skutkové a právne zdôvodnenie rozhodnutia, čo je vadou uvedenou v ustanovení § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa nezodpovedalo zákonným požiadavkám, pretože z odôvodnenia rozsudku nevyplývalo, ako sa súd prvého stupňa vysporiadal s tvrdeniami a dôkazmi, ktoré predložili žalovaní. Na pojednávaní pred súdom prvého stupňa žalovaný 1/ uviedol, že sumu 50 000 Sk použil ako vklad na základné imanie spoločnosti H. S., s.r.o., a túto sumu mu daroval jeho otec – žalovaný 2/. Uviedol, že v čase, keď sa zvyšovalo základné imanie tejto obchodnej spoločnosti o sumu 100 000 Sk, tak túto sumu mu opäť daroval žalovaný 2/. Tieto skutočnosti potvrdil vo svojej výpovedi aj žalovaný 2/. Na tieto okolnosti bolo aj poukázané v záverečnom návrhu právneho zástupcu žalovaných, ktorý okrem iného uviedol, že obchodný podiel nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pretože na vklad sa použili finančné prostriedky, ktoré boli darované žalovanému 1/. V odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa nie je ani zmienka o tom, ako sa súd vypořiadal s uvedenými tvrdeniami, v tejto časti je teda rozsudok súdu prvého stupňa pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľný. Odvolací súd nepovažoval za dôkaz výpoveď žalovaného 1/ a poukázal na skutočnosť, že žiaden zo žalovaných nepreukázal dispozíciu s vlastnými peňažnými prostriedkami. V tomto smere odvolací súd porušil zásadu dvojinštančnosti konania, pretože sa zaoberal tým a hodnotil tie skutočnosti, ktoré nevyhodnotil súd prvého stupňa, a to bez toho, aby vykonal v tomto smere dokazovanie. Tým, že súd prvého stupňa sa v odôvodnení rozsudku výpoveďami žalovaných o darovaní peňazí na zapltenie vkladu na základné imanie obchodnej spoločnosti nezaoberal, znemožnil žalovaným podať riadne odvolanie. Žalovaným bolo znemožnené poukázať na správnosť, resp. nesprávnosť úvah a hodnotenia ich účastníckych výpovedí zo strany súdu prvého stupňa. V zápisnici z pojednávania pred súdom prvého stupňa sa na str. 8 uvádza, že právní zástupcovia

účastníkov „po poučení v zmysle ust. § 120 O.s.p.“ uvádzajú, že nemajú žiadne návrhy na doplnenie dokazovania. Tvrdia, že takého poučenie bolo neurčité, a aj týmto postupom im bola odňatá možnosť riadne konať pred súdom. Ďalej v napadnutom rozsudku odvolací súd neodôvodnil, v čom vidí právny význam nastolenej právnej otázky a jej dôležitosť, nevysvetlil, akými právnymi úvahami sa riadil. Nedostatok alebo neúplnosť odôvodnenia výroku o vyslovení prípustnosti dovolania v potvrdzujúcom rozsudku odvolacieho súdu má za následok nepreskúmateľnosť rozsudku, čo treba považovať za inú vadu konania, ku ktorej dovolací súd prihliada z úradnej moci. Uviedli druhú časť právnej vety z rozsudku NS SR sp. zn. 2 Cdo 168/2005, podľa ktorej súd rozhodujúci o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov prikazuje obchodný podiel len tomu z manželov, ktorý je spoločníkom obchodnej spoločnosti. Domnievajú sa, že pojmu podnikateľ zodpovedá aj fyzická osoba, ktorá svojím vkladom sa spolupodieľa na základnom imaní spoločnosti s ručením obmedzeným. Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že peňažný vklad do obchodnej spoločnosti bol zaplatený zo spoločných prostriedkov manželov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, potom na ďalšie úkony súvisiace s podnikaním uvedenej spoločnosti nebol potrebný súhlas druhého manžela. Preto žiadajú, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia a priznal dovolateľom náhradu trov konania.

K dovolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá uviedla, že žalovaní opätovne tvrdia, že sa im odňala možnosť konať pred súdom, čím odôvodňujú prípustnosť dovolania. Žalovaní neuviedli, v čom malo spočívať odňatie možnosti konať pred súdom, neuviedli ani dôvod, prečo sa domnievajú, že rozsudok nie je správne odôvodnený, neuviedli žiaden argument a použili len všeobecné tvrdenia. Poukazuje na ust. § 205 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého dôvody odvolania možno rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie. Zastáva názor, že súd reagoval na všetky právne významné tvrdenia, ktoré súd považuje za právne významné. Uvádza, že krajský súd sa riadne a správne vyporiadal s rozsahom a dôvodmi odvolania žalovaných a jeho rozhodnutie je správne. Na pojednávaní dňa 24.2.2006 boli účastníci konania poučení v súlade s obsahom ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p. Predtým nikdy netvrdili, že neboli riadne poučení, a nenamietali to ani v odvolaní. Obsah dovolania týkajúci sa obchodnej spoločnosti, obchodného podielu, podnikateľa, považuje za nezrozumiteľný. Považuje však za nesporné, že ak podľa § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka nedostatok súhlasu jedného z manželov spôsobuje relatívnu neplatnosť nadobudnutia obchodného podielu, potom rovnakú neplatnosť musí spôsobiť aj jeho prevod bez súhlasu druhého manžela, pretože nejde o bežnú vec a obchodný podiel patrilo obom. Tvrdenie, že žalovaný v 1. rade nadobudol obchodný podiel zo svojich výlučných prostriedkov, nijakým spôsobom nepreukázali. Navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalovaných zamietol a uložil im povinnosť nahradiť žalobkyňi trovy dovolacieho konania, ktoré vyčísli do troch dní od vyhlásenia rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania a dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

Pretože, pokiaľ by prípustnosť dovolania bola daná len tým, že odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku pripustil dovolanie, predmetom dovolacieho konania môže byť len konkrétna právna otázka, pre riešenie ktorej bolo dovolanie pripustené, dovolací súd predovšetkým skúmal prípustnosť dovolania podľa žalovanými tvrdeného dôvodu podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., ktorého existencia zakladá prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Žalovaní teda tvrdia, že postupom súdov im bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že im bola znemožnená realizácia ich procesných práv. Konkrétne namietali neurčitost' poučenia podľa § 120 ods. 4 O.s.p. na pojednávaní pred súdom prvého stupňa. K tomu treba uviesť, že aj s prihliadnutím na skutočnosť, že obaja žalovaní boli v konaní zastúpení advokátom, obsah spisu nenasvedčuje tomu, že poučenie nebolo urobené v súlade so zákonom. Ako vyplýva zo zápisnice z pojednávania pred súdom prvého stupňa, ktoré sa konalo dňa 24. februára 2006, a ktorého sa zúčastnili všetci účastníci aj ich právni zástupcovia, právni zástupcovia po poučení podľa § 120 O.s.p. uviedli, že nemajú žiadne návrhy na doplnenie dokazovania. Nie je teda jasné, v čom mala spočívať neurčitost' tohto poučenia urobeného v prítomnosti advokátov, ktorých reakcia na poučenie bola adekvátna. Po skončení dokazovania advokáti tiež dostali priestor na uplatnenie konečného návrhu, kedy advokát žalovaných žiadal žalobu zamietnuť z dôvodu, že na prevod obchodného podielu, i keby patril do BSM, nebol potrebný súhlas žalobkyne, a navyše, tento do BSM nepatril, lebo vklad do spoločnosti bol urobený z peňazí darovaných iba žalovanému v 1. rade. Advokát si pri tom musel byť vedomý, že na preukázanie tohto tvrdenia žalovaných proti tvrdeniu žalobkyne nemôže postačovať ich výpoveď na pojednávaní bez doloženia akýchkoľvek dokladov, ale ako nositeľ dôkazného bremena nenavrhol vykonanie žiadnych ďalších dôkazov (napr. výpisom z bankového účtu). Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne zdôvodnil svoje rozhodnutie jednak citáciou príslušných právnych predpisov, a jednak ich podrobným výkladom v tom smere, prečo je hodnota majetkového podielu súčasťou BSM a prečo pri jeho prevode bol potrebný súhlas druhého manžela. Pokiaľ ide o hodnotenie výpovedí účastníkov, k tomu zaujal svoje stanovisko odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, pričom dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie jeho rozhodnutia je v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., pretože reaguje na všetky relevantné námietky odvolateľov a dovolací súd ho považuje aj za dostatočne presvedčivé.

Vzhľadom na uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že nie je daný dovolateľmi tvrdený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože nezistil taký nesprávny postup ani jedného zo súdov nižšieho stupňa, v dôsledku ktorého by bolo znemožnené uplatnenie konkrétneho procesného práva, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť. Žiadne iné skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa ďalších ustanovení § 237 O.s.p., dovolací súd nezistil.

Znamená to teda, že v danej veci je dovolanie prípustné len podľa § 238 ods. 3 O.s.p. a dovolací súd je viazaný ako rozsahom podaného dovolania, tak aj odvolacím súdom vymedzenou dovolacou otázkou. Odvolací súd za otázku zásadného právneho významu označil, či nedostatok súhlasu manžela s uzavretím zmluvy o prevode obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným, nadobudnutého zo

spoločných prostriedkov manželov druhým manželom, zapísaným v obchodnom registri ako spoločník, je dôvodom neplatnosti takejto zmluvy.

Žalovaní v dovolaní správne uvádzajú, že ak odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, dovolanie možno odôvodniť len tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietali, že odôvodnenie odvolacieho rozsudku vychádza v podstate z dôvodov rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 168/2005, ale nezohľadňuje druhú časť právnej vety, podľa ktorej súd rozhodujúci o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov prikazuje obchodný podiel len tomu z manželov, ktorý je spoločníkom obchodnej spoločnosti.

Bez ohľadu na skutočnosť, že tento judikát R 27/2007, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 2/2007, dovolateľmi uvádzanú vetu neobsahuje (judikát znie: „Obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným, nadobudnutý manželmi alebo jedným z nich za trvania manželstva a z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predstavuje majetok (hodnotu), ktorý sa v rámci konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyporiadava. Pri oceňovaní obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva sa vychádza z jeho stavu v dobe zániku tohto spoluvlastníctva, avšak z obvyklej ceny v dobe vyporiadania.“), ani táto veta, ktorá rieši vyporiadanie BSM, nič nemení na závere oboch súdov, že nedostatok súhlasu druhého z manželov s predajom obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným je dôvodom na vyslovenie neplatnosti takejto zmluvy. Treba súhlasiť s názorom dovolateľov, že medzi práva spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným patrí aj právo za podmienok upravených v ustanovení § 115 Obchodného zákonníka previesť svoj podiel na inú osobu. Pokiaľ však takýmto spoločníkom je manžel, ktorý svoj obchodný podiel nadobudol za trvania manželstva a z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, takýto právny úkon (t.j. zmluva o prevode obchodného podielu) musí byť v súlade aj s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, najmä s § 145 ods. 1. Podľa ustálenej judikatúry, hodnota obchodného podielu patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, preto pri jeho predaji, ktorý sa vymyká z kategórie bežných vecí, je potrebný súhlas oboch manželov. Iný záver nevyplýva ani z ustanovenia § 148a ods. 1 OZ, na ktoré poukazujú dovolatelia, pretože nadobudnutie obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným nemožno stotožniť so začatím podnikania, ako ho má na mysli toto ustanovenie (tým je získanie oprávnenia na výkon podnikateľskej činnosti podľa osobitných predpisov).

Dovolací súd, súc viazaný dovolacou otázkou vymedzenou dovolacím súdom v rozsudku, zaujal stanovisko len k tejto pomerne úzko vymedzenej otázke. Stotožnil sa pritom s právnym názorom oboch súdov, že zmluva o prevode obchodného podielu je relatívne neplatná podľa § 40a Občianskeho zákonníka. Z uvedených dôvodov, preto považuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne a dovolanie žalovaných za neopodstatnené. Dovolanie preto podľa § 243b ods. 1 v spojení s ustanovením § 243i ods. 2 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní mala žalobkyňa úspech. Má preto právo na náhradu trov dovolacieho konania podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1, § 243b ods. 4

a § 243i ods. 2 O.s.p. V dovolacom konaní jej však vznikli iba trovy z titulu právneho zastúpenia, ktoré si v lehote 3 dní od vyhlásenia rozsudku nevyčíslila, preto jej dovolací súd ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 25. júna 2008

**JUDr. Zuzana Ď u r i š o v á, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: